

Bouwstenen voor het te herziene beleidskader huisvesting arbeidsmigranten Drimmelen

14 januari 2025

In deze bijlage vindt u een uitwerking van de bouwstenen ten behoeve van het nieuw op te stellen beleidskader huisvesting arbeidsmigranten gemeente Drimmelen.

CONCEPT

In opdracht van gemeente Drimmelen

Versie: 14 januari 2025

Public Result B.V.
Postbus 11649
2502 AP Den Haag
Tel: 070 – 3468816
e-mail: info@publicresult.nl
Opdrachtnummer: ARDRI 2024

© Copyright Public Result 2025.
Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever

Inleiding

De Drimmelense economie berust voor een deel op de waardevolle en belangrijke bijdrage van arbeidsmigranten, met name in de agrarische sector. Daarnaast hebben onze inwoners veel profijt van de producten en diensten die mede door arbeidsmigranten geleverd worden. In verschillende sectoren vindt op dit moment innovatie plaats die de inzet van internationale medewerkers op lange termijn mogelijk minder nodig maakt. De gemeente Drimmelen ondersteunt deze ontwikkelingen. Voor deze ontwikkelingen geldt een lange periode om tot wasdom te komen. Het vraagt bovendien grote investeringen van ondernemers. Dit in combinatie met het gegeven dat er op dit moment al veel arbeidsmigranten in Drimmelen werkzaam zijn, is de verwachting dat lokale werkgevers de inzet van arbeidsmigranten in Drimmelen de komende jaren nog nodig hebben. Zodanig komt de noodzaak van beleid voor huisvesting van arbeidsmigranten om de hoek kijken. Uitgangspunt daarbij is dat we in Drimmelen arbeidsmigranten op een kwalitatief goede manier huisvesten en dat we deze huisvesting primair organiseren voor mensen die daadwerkelijk werkzaam zijn in de gemeente. Het huisvesten van arbeidsmigranten mag daarmee geen verdienmodel op zich worden. Hiervoor kent de gemeente bestaand beleid waarnaar de Rekenkamer in 2023 onderzoek gedaan heeft wat betreft de effectiviteit. Het Rekenkamerrapport is daarin hard en duidelijk: het huidige beleid geeft onvoldoende en onduidelijke kaders mee waarmee aanvragen voor huisvestingslocaties niet eenduidig kunnen worden afgewogen. Het gevolg is onduidelijkheid bij lokale werkgevers, huisvesters en bewoners en een ongelijk speelveld. Het college heeft daarom in opdracht van de raad de handschoen opgepakt om het huidige beleid te herzien. Er is bewust gekozen om dit samen met werkgevers en huisvesters, inwoners en arbeidsmigranten uit onze gemeente te doen. Dit omdat het herzien beleid zorg moet dragen voor de menswaardige huisvesting van arbeidsmigranten in de gemeente enerzijds, en anderzijds voor het zoveel mogelijk behouden van (betaalbare) woningen voor reguliere woningzoekenden uit onze gemeente en het behouden van de leefbaarheid in onze dorpen. Denk daarbij bijvoorbeeld ook aan de druk op voorzieningen. Het herzien van het beleid raakt dus al deze stakeholders. Zo moet nieuw beleid de gemeente kaders geven die eenduidig gehanteerd kunnen worden bij nieuwe aanvragen en waarop ze als zodanig kan toetsen en controleren, geeft nieuw beleid ondernemers en huisvesters inzicht in wat wel en niet kan, biedt nieuw beleid arbeidsmigranten meer zekerheid op een goede en veilige leefomgeving en waarborgt nieuw beleid een prettige leefomgeving voor alle inwoners. De hoogste prioriteit ligt daarbij bij het registreren, controleren en handhaven.

Leeswijzer

Ter ondersteuning van de bouwstenen volgt hieronder een beschrijving van de context en urgentie, met aandacht voor ontwikkelingen op lokaal, regionaal en landelijk niveau. Vervolgens is het integrale vraagstuk ‘huisvesting van arbeidsmigranten’ middels de bouwstenen opgesplitst in verschillende, behapbare thema’s die op elkaar aansluiten en elkaar versterken. Elke bouwsteen wordt kort geïntroduceerd en licht de standpunten van stakeholders toe, welke zijn opgehaald uit de enquêtes en verschillende participatiemomenten evenals elementen uit de visie die het bewonersinitiatief Wagenberg heeft opgesteld. Vervolgens worden de doelen en ambities geconcretiseerd. Dit zijn de ambities van de gemeente, maar deze zijn ook afgestemd op de standpunten en behoeften van andere betrokken stakeholders. Tenslotte wordt per bouwsteen ingegaan op de oplossingsrichtingen voor het nieuwe beleid en mogelijke beleidsopties.

In de volgende fase van het proces wordt het beleidskader opgesteld. Hierin worden de maatregelen die bij de bouwstenen horen verder uitgewerkt en onderbouwd. De bouwstenen zijn daarmee de kaders waarbinnen het beleid zal worden opgesteld. Dit document is dus nog nadrukkelijk niet bedoeld om concrete maatregelen uit te werken. We willen eerst de gezamenlijke richting bepalen.

Context en urgentie

Arbeidsmigranten, internationale werknemers die geen kennismigrant zijn (vastgesteld op basis van inkomen), leveren een belangrijke bijdrage aan de werkzaamheden binnen met name de agrarische sector van Drimmelen. Met de huidige inzet van internationale werknemers in combinatie met een relatief hoge participatiegraad en vergrijzing, kan de afhankelijkheid van arbeidsmigranten de komende jaren toenemen. Om deze bijdrage aan de Drimmelense economie mogelijk te maken, moet er ook huisvesting beschikbaar zijn waar arbeidsmigranten voor een korte of langere tijd kunnen verblijven. Dit is van belang voor de continuïteit van de bedrijvigheid. Hierbij maken we een belangrijk onderscheid tussen de verschillende groepen arbeidsmigranten. Deze toespitsing van shortstay (<12 maanden), midstay (1 – 3 jaar) en longstay (>3 jaar) zorgt voor een concreter onderscheid in de variëteit in woon- en integratiebehoeften. Zo zien we dat bij een shortstay verblijf vooral de bereikbaarheid van het werk belangrijk is. Bij longstay is het vaker van belang dat er aansluiting is bij de dorpen en de samenleving.

Hiermee staat de gemeente Drimmelen voor kwalitatieve en kwantitatieve opgaven. De kwalitatieve opgave richt zich op de kwaliteit en het beheer van verblijfslocaties, de zelfredzaamheid van arbeidsmigranten en de toenemende druk op maatschappelijke voorzieningen. De kwantitatieve opgave zal met het nieuwe beleid moeten worden aanscherpt. Hoewel er recent onderzoek is gedaan naar het aantal internationale werknemers, is het zicht op arbeidsmigranten tot op heden beperkt. Onderzoek uit 2020[1] geeft aan dat er in 2018 394 arbeidsmigranten geregistreerd stonden in de gemeente. Nieuw onderzoek uit 2024[2] laat zien dat er in 2019 sprake was van 630 arbeidsmigranten en er in 2022 850 arbeidsmigranten geregistreerd stonden. Daarnaast is op basis van de huidige BRP-gegevens een schatting gemaakt van ca. 650 arbeidsmigranten die in de gemeente verblijven. Het meest recente onderzoek van Decisio geeft daarnaast aan dat er 870 arbeidsmigranten in Drimmelen werkzaam zijn. Vanwege deze wisselende data is het moeilijk de concrete kwantitatieve opgave te achterhalen en kunnen vraag en aanbod van huisvesting moeilijk op elkaar worden afgestemd. Dit onderschrijft de noodzaak om registratie te verbeteren en meer grip te krijgen op het aantal arbeidsmigranten dat in de gemeente Drimmelen werkt en verblijft.

In zowel de kwalitatieve als kwantitatieve opgave speelt mee dat arbeidsmigranten in de gemeente Drimmelen vaak werken tijdens piekseizoenen. Voor ondernemers creëert dit een uitdaging: werknemers ergens kort onderbrengen of jaarrond huisvesting realiseren om het piekseizoen te overbruggen met kans op leegstand buiten het piekseizoen. Deze dilemma's kunnen leiden tot onwenselijke situaties, zoals de huisvesting van arbeidsmigranten op plekken bestemd voor recreatie of huisvestingslocaties met meer personen dan is toegestaan.

Inwoners zien en ervaren dat woningen in het dorp worden opgekocht door huisvesters/uitzendbureaus dan wel lokale werkgevers. Dit leidt tot een nog schaarsere woningvoorraad en kan leiden tot overlast wanneer er teveel mensen in een huis gehuisvest worden en kan een grotere parkeerdruk opleveren. Daarnaast ervaren inwoners dat arbeidsmigranten niet of nauwelijks inburgeren en maken zij zich zorgen over de leefbaarheid in hun dorp wanneer er teveel arbeidsmigranten wonen ten opzichte van het dorp. Daarnaast zien inwoners dat een deel van de internationale werknemers te maken krijgt met zware werkomstandigheden en soms slechte woonvoorzieningen. In 2024 heeft de gemeente controles uitgevoerd bij verschillende locaties naar aanleiding van signalen. Tijdens deze controles zijn meerdere slechte woon- en leefomstandigheden aangetroffen (voornamelijk situaties voor short-stay) die niet voldoen aan het huidige beleid. Deze situaties zijn onder andere een gevolg van een gebrek aan zicht op de verblijfslocaties. Hierin wijkt de gemeente niet af van de rest van Nederland, waar dit ook aan de orde is. Van veel arbeidsmigranten is niet bekend waar zij werkzaam zijn en/of waar ze verblijven, en is er geen correspondentieadres. Dit wordt mede veroorzaakt door een lage registratiegraad. Daarnaast worden bij de registratie niet ingezetenen (RNI-registraties) nauwelijks mutaties doorgegeven, en is het opgeven van een Nederlands verblijfsadres niet verplicht. Het zicht op arbeidsmigranten wordt ook belemmerd door de

[1] Arbeidsmigratiecijfers in Brabant, Het Pon & Telos (2020)
[2] Monitor Internationals 2010 2022 Regiorappportage Baroniegemeenten, Decisio (2024)

versnippering van betrokken instanties: het Rijk is verantwoordelijk voor de werkvloer (SZW), de gemeente voor huisvesting. De Belastingdienst, het UWV en de SVB gaan over belastingen en premies, maar ook de veiligheidsregio's, de politie en boa's hebben een rol. Daarnaast wordt de naleving van cao's gemonitord en is er private toezicht op het SNF en AKF keurmerk. Met het ontbreken van zicht op de situatie beschikt de gemeente bij calamiteiten niet altijd over de actuele informatie over bewoning van een pand. Daarnaast hebben arbeidsmigranten die niet zijn ingeschreven moeilijker toegang tot maatschappelijke (zorg)voorzieningen. Malafide partijen handelen in deze sfeer van onbekendheid, anonimiteit en afhankelijkheid.

Vanuit gesprekken met stakeholders is bekend dat arbeidsmigranten verblijven op het terrein van werkgevers, op bedrijventerreinen, in reguliere woningen via kamerverhuur en op plekken bestemd voor recreatie. De kwaliteit van de verblijfslocaties loopt daarbij sterk uiteen. Om de woon- en leefsituatie van arbeidsmigranten te waarborgen wordt vanuit het huidige beleid ingezet op verschillende randvoorwaarden voor huisvesting. Hieronder vallen verschillende kwaliteits- en beheereisen, waaronder de SNF-norm (Stichting Normering Flexwonen) bij logies in het buitengebied. Veel Drimmelense ondernemers investeren wel in de woon- en werkomstandigheden van arbeidsmigranten en zijn in het bezit van SNF-certificering, ook vanuit de wens om werknemers te binden aan het bedrijf. Hiermee wordt een deel van de kwalitatieve opgave ondervangen. Daarnaast wordt goede informatieverstrekking richting arbeidsmigranten gezien als een belangrijk instrument om de positie van arbeidsmigranten te versterken. Dit varieert van informatie over het hebben van een DigiD en het op de hoogte zijn van rechten en plichten, tot weten hoe gebruik kan worden gemaakt van een lokale, openbare vervoersdienst.

De gemeente staat samen met de marktpartijen aan de lat om voldoende goede huisvesting van arbeidsmigranten te waarborgen dan wel te realiseren. De gemeente heeft hierin een faciliterende rol en moet duidelijke kaders stellen. Marktpartijen hebben vervolgens een uitvoerende rol. Deze uitvoerende rol vraagt om verantwoordelijkheid en eigenaarschap, maar ondernemers ervaren nu nog vaak onduidelijkheid in wat er van hen verwacht wordt rondom de huisvesting van arbeidsmigranten. Aansluitend is het aan de gemeente om te handhaven bij illegale en malafide praktijken. In de huidige situatie is er weinig capaciteit om opvolging te geven aan controles waardoor onveilige en onhygiënische situaties mogelijk langer in stand worden gehouden. Wanneer wel wordt gehandhaafd moeten situaties worden opgevolgd en moeten er (nieuwe) locaties beschikbaar zijn om dakloosheid te voorkomen. Ten slotte biedt het bestaande beleid onvoldoende kaders om nieuwe plannen te beoordelen. Het gebrek aan duidelijke regels en kaders, en de ruime mogelijkheden om hiervan af te wijken, is een primaire reden om het beleid te herzien.

Het huisvesten van arbeidsmigranten is een integraal vraagstuk dat ook regionaal en landelijk speelt. Dit betekent dat de gemeente Drimmelen niet opnieuw het wiel hoeft uit te vinden, en dat best practices uit andere gemeenten kunnen worden benut voor onze eigen lokale aanpak. Daarentegen is alleen een lokale aanpak niet voldoende. Arbeidsmigranten maken steeds meer en grotere pendelbewegingen, waardoor de opgave de grenzen van de gemeente overschrijdt. Drimmelen vormt daardoor samen met andere gemeenten in West-Brabant een waterbed. Daarnaast hebben we ook te maken met landelijke invloeden, waaronder politieke ontwikkelingen ten aanzien van een economische visie, innovatie en huisvesting van aandachtsgroepen. Dit heeft op termijn mogelijk invloed op de manier waarop we kijken naar werken en wonen. Deze politieke en beleidsmatige ontwikkelingen zijn nog onzeker en niet direct van toepassing. Deze bouwstenen handelen daarom naar de huidige tijdgeest en zijn een reactie op wat er nu nodig is om te voldoen aan de doelen die we als gemeente stellen.

Arbeidsmigrant Centraal

Inleiding

We willen het in Drimmelen goed geregeld hebben voor arbeidsmigranten zodat ze op een menswaardige manier bij kunnen dragen zonder zich zorgen te hoeven maken over huisvesting, inkomen of veiligheid. Arbeidsmigranten hebben echter vaak een kwetsbare positie, vaak gecreëerd door een taalachterstand, beperkte zichtbaarheid en afhankelijkheid van de werkgever, huisvester of uitzendbureau. Afhankelijkheid kan leiden tot situaties waarin uitbuiting plaatsvindt door malafide partijen en brengt daardoor financiële en gezondheidsrisico's voor arbeidsmigranten. Dit kan in sommige gevallen ertoe leiden dat arbeidsmigranten dak- of thuisloos raken wanneer een arbeidscontract afloopt. In reactie op deze kwetsbare positie is het 'Meldpunt problemen met verhuurders' binnen de gemeente Drimmelen actief. Huurders kunnen hier terecht met meldingen ten aanzien van het overtreden van regels door de verhuurder. Op dit moment voorziet de gemeente niet in informatie over wonen en werken in de gemeente of regio binnen de context van internationale werknemers (in de verschillende relevante talen).
Integratie is ook een belangrijke factor als het gaat om prettig wonen en werken in de gemeente Drimmelen wanneer arbeidsmigranten zich voor een langere periode vestigen. Integratie betreft mogelijk het leren van de Nederlandse taal, deelname aan (sport)verenigingen of het bijwonen van lokale en regionale evenementen en gelegenheden. In gemeente Drimmelen is nu geen overzicht van integratiemogelijkheden die beschikbaar zijn indien een internationale werknemer (longstay) hiervan gebruik wil maken.

Stakeholders

Vanuit de gesprekken met arbeidsmigranten blijkt een duidelijke vraag naar toegankelijke informatie over wonen en werken, bijvoorbeeld over registratie en het aanvragen van een DigiD. Door de markt en inwoners is benadrukt dat er ook een rol is weggelegd voor ondernemers om deze informatie over te brengen aan arbeidsmigranten, zowel voor grotere als voor kleinere ondernemingen. Vanuit inwoners en marktpartijen wordt benadrukt dat er ten aanzien van integratie(mogelijkheden) voldoende aandacht moet zijn voor de wisselende integratiebehoeften. Bij arbeidsmigranten die hier slechts korte tijd verblijven is er logischerwijs minder behoefte aan integreren. Voor hen geldt vooral dat het registreren en informeren in orde moet zijn.

Ambities

We versterken de zelfredzaamheid van arbeidsmigranten met betrekking tot wonen en werken. Door hen toegang te geven tot betrouwbare informatie en ondersteuning en ondernemers hierin te faciliteren en actief aan te sporen vergroten we het vertrouwen onder arbeidsmigranten over hun verblijf in onze gemeente. Met name longstay arbeidsmigranten hebben de mogelijkheid goed te integreren. Zo creëren we een veilige woon- en werkomgeving voor al onze inwoners, waaronder arbeidsmigranten.

Doelen

- Aanbieden en overbrengen van voldoende, geschikte informatie over wonen en werken in de gemeente Drimmelen en regio in een toegankelijke en geschikte taal.
- Binnen de wettelijke kaders zo klein mogelijk maken van de afhankelijkheidsrelatie tussen arbeidsmigranten en werkgevers/huisvesters.
- Arbeidsmigranten herkennen uitbuiting en weten de juiste route af te leggen om zichzelf te helpen, met behulp van de gemeente/overheid.
- Bieden van passende integratiemogelijkheden voor (arbeids)migranten die voor langere tijd in de gemeente Drimmelen vestigen.

Oplossingsrichtingen

Hiervoor kan worden verkend hoe de informatieverstrekking richting arbeidsmigranten kan verlopen, via de gemeentelijke website, folders, aanspreekpunt en/of bijeenkomsten. Daarnaast zien we mogelijkheden voor het verbeteren van de communicatie rondom het meldpunt en het bieden van meer verzicht in de integratiemogelijkheden. De kennis, ervaring en communicatiematerialen van het Brabants Migratie Informatie Punt (Work in NL) kan hiervoor worden benut.

Registratie en informatie

Inleiding

Zicht krijgen op wie in Drimmelen woont begint met goede registratie. Registratie zorgt voor beter zicht op het aantal arbeidsmigranten binnen de gemeente en op de verblijfslocatie zelf. Deze informatie is van belang voor hulpdiensten bij calamiteiten, maar ook voor arbeidsmigranten zelf vanwege meer controle op de kwaliteit van de verblijfslocatie en de mogelijkheid om de informatievoorziening en communicatie richting arbeidsmigranten te verbeteren. Bovendien maken arbeidsmigranten gebruik van gemeentelijke voorzieningen, zoals infrastructuur. Vanuit een financieel oogpunt is het daarom ook belangrijk dat arbeidsmigranten zich inschrijven in het geval zij hier woonachtig zijn, en er verblijfsbelasting wordt gerekend bij verblijfsaanbieders. RNI-data laat zien dat in het derde kwartaal van 2024 42 mensen zich hebben ingeschreven als niet-ingezetenen met een verblijfsadres in de gemeente Drimmelen. Aansluitend op verplichte BRP-registratie bij verblijf langer dan vier maanden, moet een nachtregister voor logies worden bijgehouden door de huisvester volgens landelijke wet- en regelgeving. Het gebruik van een nachtregister en het afdragen van verblijfsbelasting is al opgenomen in de APV. Tot en met 2024 was hier vanuit de gemeente beperkt aandacht voor. Vanaf 2025 worden ondernemers hierop geattendeerd en wordt er gecontroleerd door SVHW.

Stakeholders

In gesprekken die zijn gevoerd binnen de gemeente geven relatief veel arbeidsmigranten aan niet te zijn ingeschreven op het verblijfsadres. Inwoners hebben gedurende de participatiemomenten veel zorgen geuit over het ontbreken van actuele cijfers en zicht op de huisvestingssituaties, onder andere als gevolg van lage registratie. Vanuit inwoners is de verwachting uitgesproken dat de gemeente meer concrete stappen zet om het inzicht in de aantallen te verbeteren. Ondernemers hebben het signaal afgegeven open te staan voor meer concrete en structurele samenwerking ten aanzien van bijvoorbeeld BRP registratie en het bijhouden van een nachtregister.

Ambities

De gemeente Drimmelen beschikt te allen tijde over een zo actueel mogelijk overzicht van het aantal woonachtige arbeidsmigranten in de gemeente doordat in- en uitschrijving optimaal zijn gefaciliteerd. Arbeidsmigranten hebben hierdoor eenvoudig toegang tot gemeentelijke diensten en informatie en kunnen veilig wonen en werken.

Doelen

- Inzicht in de aantallen arbeidsmigranten die wonen in Drimmelen.
- Inzicht in vraag naar- en aanbod van huisvesting arbeidsmigranten in Drimmelen.
- Arbeidsmigranten die langer dan vier maanden in Drimmelen verblijven (of die deze intentie hebben), staan ingeschreven in Basisregistratie Personen (BRP).
- Arbeidsmigranten die korter dan vier maanden in Drimmelen verblijven, staan ingeschreven in het RNI (via inschrijfloket RNI Breda).
- Arbeidsmigranten die korter dan vier maanden in Drimmelen verblijven, worden elke 24 uur door de huisvester geregistreerd in het nachtregister.
- Innen van financiën (BRP, verblijfsbelasting).

Oplossingsrichtingen

We zetten in op bovenstaande doelen door middel van het stroomlijnen van het in- en uitschrijfproces, waarbij intern en extern de samenwerking gezocht wordt. Dit vraagt om duidelijke informatie richting arbeidsmigranten en ondernemers over de procedure van in- en uitschrijving. Een (digitaal) uniform nachtregister is daarnaast een instrument waarmee de verblijfsgegevens (online) kunnen worden bijgehouden. Dit is een van de mogelijkheden om het nachtregister op een laagdrempelige te faciliteren voor ondernemers en gegevens over nachtverblijf eenvoudig bij elkaar te brengen.

Voldoende aanbod van goede kwaliteit > Voldoende huisvesting

Inleiding

In onze gemeente speelt vooral een kwalitatieve opgave. Op basis van de recente trend, geconstateerd door o.a. de 'Monitor Internationals 2010-2022 Regiorapportage Baroniegemeenten' verwachten we wel een groei in de inzet van arbeidsmigranten. In sommige sectoren is de aanwas vanuit de Nederlandse arbeidsmarkt beperkt, waardoor ondernemers noodgedwongen arbeidsmigranten inzetten. Dit betekent ook dat de kwantitatieve opgave toeneemt. Tegelijkertijd kijken we ook naar wat voor invloed dit heeft op de omgeving, blijven we hierover met werkgevers in gesprek, en moeten we zorgen voor duidelijke kaders. De kwantitatieve en kwalitatieve opgaven komen samen bij 'voldoende huisvesting'. Voldoende huisvesting houdt in dat er een toereikend aantal verblijfsplaatsen beschikbaar is om arbeidsmigranten te huisvesten en dakloosheid te voorkomen. Dit moet huisvesting zijn die aansluit op de woonbehoeften en wordt beschouwd als wenselijke woonvorm. Het faciliteren van voldoende huisvesting staat op sommige vlakken op gespannen voet met voldoende huisvesting voor andere doelgroepen. Arbeidsmigranten vissen vaak in dezelfde poel als 'reguliere' woningzoekenden. Door het tekort aan woningen, wat naar verwachting niet snel verdwijnt, wordt de druk op (betaalbare) koopwoningen groter. Onvoldoende mogelijkheden voor huisvesting van goede kwaliteit maakt het voor bedrijven moeilijker om internationale arbeidskrachten aan te trekken omdat wonen in de gemeente minder aantrekkelijk wordt. Goede werkgevers willen namelijk goede huisvesting bieden om ook internationale werknemers aan zich te kunnen binden.

Stakeholders

Inwoners achten het wenselijk dat werkgevers zorgen voor goede huisvesting. De voorkeur gaat daarbij vaak uit naar verblijf op het terrein van de werkgever. Daarnaast zijn diverse standpunten gedeeld, van spreiding over de kernen, tot geconcentreerde huisvesting bij een bedrijventerrein. Inwoners zien graag dat de nadruk ligt op het faciliteren van verblijf voor mensen die ook in de gemeente werkzaam zijn.
Betrokken werkgevers geven aan dat huisvesting op eigen terrein een passende huisvestingsvorm is, indien de locatie dit toelaat. Daarnaast tonen ondernemers interesse in grotere huisvestingsmogelijkheden. Arbeidsmigranten geven zelf aan dat voldoende ruimte, privacy, en zo min mogelijk verhuisbewegingen van belang zijn. De tevredenheid over de verblijfslocatie loopt sterk uiteen. Daarbij verkiezen arbeidsmigranten zelf georganiseerde huisvesting boven huisvesting via uitzendbureaus.

Ambities

Er zijn voldoende huisvestingsmogelijkheden in Drimmelen voor het huisvesten van arbeidsmigranten die in Drimmelen werkzaam zijn en die voldoen aan de gestelde kwaliteits- en beheer-eisen. Verblijf van arbeidsmigranten is niet in concurrentie met huisvesting van andere (doel)groepen.

Doelen

- Inzicht in de huidige en toekomstige huisvestingsopgave.
- Arbeidsmigranten wonen waar mogelijk dichtbij de werklocatie waardoor pendelafstanden beperkt blijven.
- Voldoende goede huisvesting voor arbeidsmigranten die in Drimmelen werken en die aansluit bij de woonbehoeften, rekening houdend met de verhouding short-, mid- en lonstay.
- Verminderde druk op de woningmarkt (aantasting van bestaande (betaalbare) woningvoorraad voorkomen).
- Koppelkansen benutten met andere kwetsbare groepen met een woonvraag.
- Vanwege de leefbaarheid en een goede ruimtelijke ordening inzetten op 1 pilot voor een grootschaligere huisvestingslocatie daar waar veel arbeidsmigranten werken, zoals het glastuinbouwgebied in Plukmade, om een evenwichtige leefomgeving voor alle inwoners te waarborgen en stevig op kwaliteit te kunnen investeren.

Oplossingsrichtingen

Hier zijn verschillende maatregelen denkbaar, zoals het specificeren van de kwantitatieve opgave en verblijfslocaties wel/niet toestaan (onder randvoorwaarden), een bandbreedte voor het aantal personen per type verblijf, een verhuurvergunning en/of opkoopbescherming en/of een kamerverhuurvergunning, en een bed-voor-bed regeling in de overgang van onwenselijke naar toegestane verblijfslocaties. Door middel van duidelijke afspraken met ondernemers kunnen reguliere woningen worden teruggegeven aan de markt. Dit kan een randvoorwaarde zijn bij een grootschaligere pilot.

Voldoende aanbod van goede kwaliteit > Kwaliteit en beheer

Inleiding

Onderdeel van de kwalitatieve opgave is de kwaliteit en het beheer van locaties. Vanuit het huidige beleidskader zijn veel afwijkingsmogelijkheden waardoor regels voor verschillende betrokken partijen niet helder zijn en huisvesting soms niet voldoet aan de beoogde kwaliteits- en beheervoorwaarden die nodig zijn voor goede huisvesting. Door als gemeente duidelijke en goede kwaliteitseisen te stellen waar huisvesting arbeidsmigranten aan moet voldoen, worden malafide partijen en praktijken zoveel mogelijk voorkomen en krijgen partijen die het goed (willen) regelen, meer ruimte. Het duidelijk vaststellen van regels ten aanzien van kwaliteit en beheer biedt daarnaast weerstand tegen een regionaal waterbedeffect. Hiermee voorkomen we dat de gemeente Drimmelen de woonlasten draagt van omliggende gemeente waar duidelijke kwaliteits- en beheereisen gelden.
Vanuit de GGD is een ‘Gespreksleidraad Gezond woon- en leefklimaat arbeidsmigranten’ opgesteld, om het gesprek te voeren over aspecten die invloed hebben op de gezondheid van arbeidsmigranten.

Stakeholders

Inwoners vinden goede en veilige huisvesting een belangrijk speerpunt. De woonplekken van arbeidsmigranten moeten passende voorzieningen bieden en juist worden onderhouden. Het is van belang om goede huisvesting te combineren met een veilige en goede sfeer voor de arbeidsmigrant en omwonenden. In Drimmelen hebben sommige inwoners overlast ervaren van de aanwezigheid van arbeidsmigranten. Inwoners voelen daarbij dat er weinig mogelijkheden zijn om iets te doen tegen deze ervaren overlast, zoals het benaderen van een verhuurder of beheerder van een pand.
Veel huisvesters hebben zich uitgesproken voor goede, veilige huisvesting en adequaat beheer. De mate waarin beheer structureel is geregeld, loopt sterk uiteen tussen huisvesters. De norm van Stichting Normering Flexwonen wordt door ondernemers gezien als een passende kwaliteitseis, met daarbij de mogelijkheid om als ondernemer strengere voorwaarden te hanteren, zoals de Roemer norm. Ondernemers geven daarnaast aan zelf aandacht te hebben voor aanvullende voorwaarden, zoals het huisvesten van personen die het goed met elkaar kunnen vinden en het ter beschikking stellen van bijvoorbeeld fietsen. De ervaringen van arbeidsmigranten lopen uiteen en de kwaliteit van de verblijfslocatie wordt verschillende beoordeeld. Zo geven verschillende werknemers aan dat er te weinig privacy is.

Ambities

Alle huisvestingslocaties voor arbeidsmigranten in de gemeente Drimmelen voldoen aan de gestelde kwaliteits- en beheereisen. Deze eisen sluiten aan bij de aanpak van buurgemeenten om een waterbedeffect te voorkomen.

Doelen

- Het verbeteren van de kwaliteit van huisvesting in Drimmelen – met de SNF norm als minimum – met scherpe kaders waaraan kan worden getoetst.
- Het enkel faciliteren van nieuwe huisvestingsinitiatieven onder duidelijke kaders en strikte randvoorwaarden.
- Het waarborgen van de leefbaarheid binnen de gemeente door het tegengaan van voornamelijk shortstay in reguliere woningen binnen de kernen.
- Het waarborgen van goed verhuurderschap richting arbeidsmigranten (zoals scheiding van werk- en huurcontract) zoals geborgd in de wet goed verhuurderschap.
- Het waarborgen van kwaliteits- en beheereisen die passen bij de duur van het verblijf in Drimmelen (short-, mid- en longstay).

Oplossingsrichtingen

Om de kwaliteit en het beheer te borgen kan binnen het nieuwe beleid worden ingezet op meer concrete uniforme kwaliteit-, beheer- en locatie-eisen op basis van de gewenste woonvormen binnen de gemeente, zoals het maximeren van het aantal personen per wooneenheid. Daarnaast kan een overgangsregeling worden ingericht om het huidige aanbod te laten voldoen aan de (nieuwe) regelgeving en kwaliteitseisen.

Controle en handhaving

Inleiding

Er zijn op dit moment verschillende problemen rondom controle en handhaving, zoals capaciteitstekort en het ontbreken van een duidelijk toetsingskader, waardoor er minder controles worden gedaan op de huisvesting van arbeidsmigranten dan gewenst. Vanuit het huidige beleid zijn te weinig handvatten voor de invulling van handhavingstrajecten en de navolging van deze controles. Dit heeft tot gevolg dat weinig controles zijn uitgevoerd en er niet consequent wordt opgetreden tegen illegale huisvesting, met soms erbarmelijke en onveilige huisvestingssituaties tot gevolg. Daarnaast is de groep short-stay moeilijk inzichtelijk te krijgen en te houden. Door de doorloop van arbeidsmigranten is handhaving vaak ad hoc naar aanleiding van meldingen. Op dit moment zet de gemeente Drimmelen beperkte juridische middelen in om de woningvoorraad te reguleren en de kwaliteit van huisvesting te waarborgen. Het ontbreken van controle op de registratie en beperkte juridische verankering maakt het voor de gemeente moeilijk om zicht te houden op de situatie van arbeidsmigranten en hen goed te ondersteunen.
Controle en handhaving van (illegale) huisvestingslocaties kan er toe leiden dat woonplekken niet langer in gebruik mogen worden genomen. Hierbij ontstaat het risico dat arbeidsmigranten op straat komen te staan. Dit is een onwenselijke situatie voor alle betrokkenen, voornamelijk voor de arbeidsmigrant zelf.

Stakeholders

Extra aandacht voor handhaving (frequentie en aanpak) wordt dringend meegegeven vanuit inwoners en ondernemers. Ondernemers stellen daarbij dat goede en veilige huisvesting staat of valt met consequente handhaving.

Ambities

Huisvesters stemmen kwaliteit en beheer af op de arbeidsmigranten, omwonenden en op het (handhavings)beleid van de gemeente. Hierbij hanteren we minimale eisen die gelden voor alle verblijfsvormen. Zo kunnen alle inwoners van de gemeente Drimmelen goed en veilig wonen. Waar dit niet zo is, treedt de gemeente effectief op. Hierdoor is de huisvesting van goede kwaliteit. Malafide partijen worden geweerd en vertrekken uit de gemeente.

Doelen

- Het juridisch borgen van de kwaliteits- en beheereisen.
- Actief tegengaan van uitbuiting en overbewoning door malafide huisvesters.
- Het beschikbaar stellen van voldoende juridische middelen en handhavingscapaciteit om consequent te controleren en de woningvoorraad te reguleren.
- Het voorkomen van dakloosheid door realisatie en verbetering van huisvesting gelijk te laten lopen met de handhaving van illegale praktijken.

Oplossingsrichtingen

Voor de bouwsteen ‘controle en handhaving’ denken we aan structurele BRP controles in combinatie met leegstandsonderzoek en integrale, periodieke handhavingsacties op vergunningen, kwaliteit en beheer. Daarnaast zullen juridische instrumenten moeten worden ingezet wanneer wordt gekozen voor een uniform (digitaal) nachtregister. Ten slotte is juridische verankering nodig van de mogelijke kwaliteit- beheer en locatie eisen (zie bouwsteen ‘voldoende aanbod van goede kwaliteit’) en is een overgangsregeling noodzakelijk om bestaande locaties te laten voldoen aan nieuwe regelgeving. Hiervoor verkennen we de geschiktheid van verschillende juridische instrumenten. Samenwerkingsmogelijkheden met het ministerie van SZW en het RIEC kunnen hiervoor worden verkend.

Communicatie en participatie

Inleiding

Huisvesting van arbeidsmigranten, afhankelijk van de kwaliteit en kwantiteit, kan invloed hebben op de wijken en dorpen. Het is daarom wenselijk om extra aandacht te besteden aan goede communicatie naar en participatie van omwonenden en andere stakeholders om voldoende huisvesting te kunnen realiseren met oog op de wensen, zorgen en belangen van alle betrokkenen. Hierbij moet onder andere aandacht zijn voor de rol en bijdrage van arbeidsmigranten in de gemeente, de verschillende groepen arbeidsmigranten en de huidige woonsituatie van sommige arbeidsmigranten. Het huidige beleid gaat uit van 5 pijlers voor communicatie rondom de huisvesting van arbeidsmigranten. Hierin worden alle betrokken stakeholders meegenomen.

Wanneer een initiatiefnemer een nieuwe huisvestingslocatie wenst te ontwikkelen moet rekening worden gehouden met het gemeentelijk participatiebeleid en de participatieregels binnen de Omgevingswet. Onder de Omgevingswet ligt de verantwoordelijkheid voor participatie bij vergunningsaanvragen bij de initiatiefnemer. Daarnaast heeft de gemeente haar eigen Handreiking Omgevingsdialoog voor participatie bij het afwijken van het omgevingsplan.

Stakeholders

Inwoners geven aan beter betrokken te willen worden bij het proces van de totstandkoming van nieuwe huisvesting. Het is daarbij ook van belang dat het doel van participatie duidelijk is en wat er met de input van inwoners gebeurt. Ondernemers zien deze participatiefase juist als een uitdaging. Duidelijkheid in de regels en richtlijnen is daardoor van extra groot belang. Hoewel verschillende ondernemers binnen de gemeente aangegeven goede contacten te hebben met de buurt, zijn er vanuit inwoners ook signalen afgegeven dat huisvesters moeilijk bereikbaar en benaderbaar zijn.

Ambities

Het realiseren van voldoende kwalitatieve huisvesting voor arbeidsmigranten in de gemeente Drimmelen stuit niet op groot verzet vanwege het verbeterde imago van de arbeidsmigrant en goede communicatie met betrokkenen bij de realisatie van de plannen. Er is begrip tussen arbeidsmigranten, omwonenden en andere betrokken partijen.

Doelen

- Door participatie worden omwonenden tijdig en goed meegenomen in de mogelijke realisatie van huisvesting van internationale werknemers.
- Door goede communicatie vanuit de gemeente, huisvesters en werknemers zijn omwonenden beter geïnformeerd over de rol van arbeidsmigranten binnen de gemeente Drimmelen en de realisatieplannen voor huisvesting.

Oplossingsrichtingen

Aan deze doelen kan worden gewerkt via heldere regels rondom participatie en communicatie in de ontwikkel- en realisatiefase en daarna. Door middel van concrete kaders is er een duidelijke verwachting over de participatiemogelijkheden voor inwoners. Dit biedt helderheid over op welke wijze inwoners worden betrokken, op welke momenten participatie plaatsvindt en hoe er wordt omgegaan met de uitkomsten van de participatieonderdelen. Dit kan in de vorm van een verplicht communicatie- en participatieplan voor initiatiefnemers voor nieuwe locaties en vaste aanspreekpunten vanuit de gemeente en huisvesters voor stakeholders.

Regionale samenwerking

Inleiding

In de gemeente Drimmelen zetten we in op het huisvesten van arbeidsmigranten die ook in de gemeente werkzaam zijn. We dragen dit standpunt uit naar de regiogemeenten.
Huisvesting van arbeidsmigranten is primair de verantwoordelijkheid van de werkgever, maar de gemeente heeft een faciliterende rol in het beschikbaar stellen van passende kaders. Deze rol deelt de gemeente Drimmelen met de buurgemeenten. De kaders die omliggende gemeenten ontwikkelen hebben daarbij veel impact op het wonen en werken voor arbeidsmigranten in Drimmelen. Op het thema huisvesting van aandachtsgroepen wordt in de regio al samengewerkt. Dit gebeurt voor de groep arbeidsmigranten op basis van het Afsprakenkader Arbeidsmigranten Regio West Brabant. In dit afsprakenkader worden maatregelen genomen om werk- en leefomstandigheden van arbeidsmigranten te verbeteren.
Het thema krijgt onder het nieuwe, geconcretiseerde samenwerkingsverband van de SRBT (Stedelijke Regio Breda Tilburg) een plek op de woontafel in de regio. Hiermee komt er een ingang om dit regionaal beter te bespreken.
Concrete samenwerking met buurgemeenten, zoals Moerdijk, Breda en Oosterhout, op dit thema is in het verleden gering opgestart. Het ontbreken van deze samenwerking verhoogt het risico op een waterbedeffect. Samen met andere gemeenten in de regio is de gemeente Drimmelen aan zet om te voorkomen dat arbeidsmigranten dakloos raken. De regionale maatschappelijke opvang zit vol en arbeidsmigranten kunnen hierop geen beroep doen. Dit vormt een aansluitende, maar aanvullende opgave voor regionale samenwerking.

Stakeholders

Inwoners en ondernemers onderschrijven het belang van regionale samenwerking om een waterbedeffect te voorkomen, maar geven hiervoor geen inhoudelijke richting mee. Vanuit beide stakeholdersgroepen is wel de wens uitgesproken om huisvesting te richten op arbeidsmigranten die ook binnen de gemeente Drimmelen werkzaam zijn. Dit heeft ook impact op de nabij gelegen gemeenten.

Ambities

De gemeente Drimmelen werkt in het kader van de huisvesting van arbeidsmigranten samen met buur- en regiogemeenten uit West-Brabant (SRBT) en de provincie, waar dat slim en efficiënt is.

Doelen

- Voorkomen van regionaal waterbedeffect.
- Voorkomen van ‘aanzuigende werking’ richting de gemeente Drimmelen.
- Als regiogemeenten samenwerken en van elkaar leren.
- Voorkomen van uitbuitingssituaties door regionaal zicht te houden op locaties.
- Afstemmen van beleid met buur-/regiogemeenten.

Oplossingsrichtingen

Aanvullend op de inhoudelijke bouwstenen kan samenwerking worden gezocht met regiogemeenten, gericht op onder andere kennisuitwisseling, zelfredzaamheid van de arbeidsmigrant, toezicht en handhaving en/of registratie. Deze thema’s kunnen een plaats krijgen binnen de Baroniesamenwerking. Daarnaast kan op lager niveau met buurgemeenten afstemming plaatsvinden over deze onderwerpen en kan samenwerking worden versterkt met het Brabants Migratie Informatie Punt.